

Elektriciteitscentrale Eemshaven ENECO

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

29 juni 2005 / rapportnummer 1575-18

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van Groningen
Postbus 610
9700 AP GRONINGEN

uw kenmerk
2005-07843/f, MV

uw brief
19 april 2005

ons kenmerk
1575-20/Mf/wt

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Elektriciteitscentrale Eemshaven ENECO

doorkiesnummer
(030) 234 76 22

Utrecht,
29 juni 2005

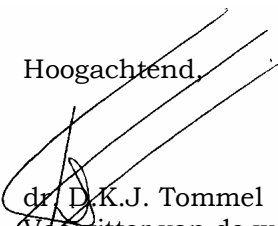
Geacht College,

Met bovengenoemde brief stelde u (als coördinerend bevoegd gezag) de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de Elektriciteitscentrale Eemshaven ENECO.

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

dr. D.K.J. Tommel
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Elektriciteitscentrale Eemshaven ENECO

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl
website www.commissiemer.nl

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Elektriciteitscentrale Eemshaven ENECO

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over Elektriciteitscentrale Eemshaven ENECO,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Groningen (als coördinerend bevoegd gezag) door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

de werkgroep m.e.r.

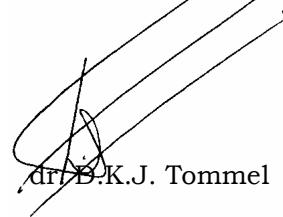
Elektriciteitscentrale Eemshaven ENECO,

de secretaris

mr. M.J. Monninkhof

de voorzitter

dr. B.K.J. Tommel

Utrecht, 29 juni 2005

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING	3
3.1 Probleemstelling en doel	3
3.2 Beleidskader en besluitvorming.....	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	3
4.1 Voorgenomen activiteit	3
4.2 Nulalternatief.....	4
4.3 Uitvoeringsalternatieven	4
4.4 Meest milieuvriendelijke alternatief	5
5. MILIEUASPECTEN.....	5
5.1 Luchtkwaliteit.....	5
5.2 Energierendement	6
5.3 Koeling.....	6
5.4 Natuur en landschap	6
5.5 Geluid.....	7
5.6 Afvalwater	8
5.7 (Externe) veiligheid	8
5.8 Archeologie	8
6. OVERIG ADVIES.....	8

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 19 april 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr. 77 d.d. 21 april 2005
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen
5. Soortenbescherming

1. INLEIDING

Een joint venture (JV) van ENECO en International Power plc (IPR) heeft het voornemen om een aardgasgestookte elektriciteitscentrale met een bruto elektrisch vermogen van circa 800 MW_e of in Europoort of in de Eemshaven te bouwen en te exploiteren. Deze elektriciteitscentrale zal elektriciteit opwekken en mogelijk warmte. Het is de intentie van de JV om warmte te verkopen aan elke potentiële lokale industriële gebruiker. De opgewekte elektriciteit van de centrale zal exclusief door ENECO worden afgenomen en vervolgens worden doorverkocht.

Dit initiatief is m.e.r.-plichtig op grond van het Besluit milieueffectrapportage 1994, onderdeel C.22.2¹. De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor de vergunning ingevolge de Wet milieubeheer (Wm) en de Wet verontreiniging oppervlaktewater (Wvo).

Voor de milieubeheervergunning zijn Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen bevoegd gezag. De minister van Verkeer en Waterstaat, en namens deze Rijkswaterstaat Noord Nederland, is bevoegd gezag voor de vergunning op grond van de Wvo.

Op het moment van het indienen van de startnotitie hebben ENECO en IPR hun locatiekeuze nog niet afgerond. Het gevolg hiervan is dat twee m.e.r.-procedures zijn gestart via één startnotitie bij de bevoegde gezagen in de provincies Groningen en Zuid-Holland. Ondertussen gaan ENECO en International Power door met de evaluatie van de locaties. De planning is dat deze keuze zal zijn afgerond voordat het MER wordt ingediend. In dit inrichtings-MER zullen geen locatie-alternatieven worden vergeleken. De uiteindelijk gekozen locatie zal in het MER worden beargumenteerd. Het is dan ook de bedoeling dat uiteindelijk bij één van beide bevoegde gezagen de m.e.r.-procedure niet tot het einde zal worden doorlopen, en voortijdig zal worden gestopt.

Voor beide locaties worden richtlijnen opgesteld, met andere woorden richtlijnen voor Eemshaven en richtlijnen voor Europoort.

Bij brief van 19 april 2005 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport². De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant en de Ommelander Courant op 21 april 2005³.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

¹ C.22.2: de oprichting van een inrichting bestemd voor de productie van elektriciteit, stoom of warmte, met uitzondering van kerncentrales > 300 MW (th)/jr.

² Zie bijlage 1.

³ Zie bijlage 2.

⁴ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

De Commissie heeft via het bevoegd gezag kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁵. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuumstandigheden.

2. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

Luchtkwaliteit

Leg uit hoe het voornemen past binnen het Nederlandse en Europese beleid voor CO₂ en NO_x en welke overwegingen deze beleidsdoelstellingen hebben gespeeld bij de vormgeving van het voornemen. Leg een relatie met het Besluit luchtkwaliteit 2005 (BLK)⁶ en het Nationaal luchtkwaliteitsplan 2004. Beschrijf zonodig de compenserende maatregelen ten aanzien van NO_x zoals bedoeld in artikel 7 van het BLK 2005. Ga in op alle mogelijke maatregelen om overschrijding van de luchtkwaliteitsnormen te voorkomen en treedt hierover zonodig met andere partijen in overleg.

Energierendement

Beschrijf de mogelijkheden voor het optimaliseren van het energierendement. Daarbij gaat het zowel om technische mogelijkheden als mogelijkheden voor optimalisatie van het warmtegebruik, inclusief voor- en nadelen van een bijstookinstallatie.

Koeling

Beschrijf en beoordeel de koelwaterlozing met behulp van de BREF-koeling, LBOW-beoordelingssystematiek warmtelozingen en de CIW-emissie-immissie beoordelingssystematiek voor stoffen en preparaten⁷. Gebruik hierbij aanvullend de Handreiking Koelwater van de Inspectie Verkeer en Waterstaat uit 2005. Geef in het algemeen aan welke mogelijkheden er zijn om het lozingsdebiet of de warmtevracht te reduceren.

Natuur en landschap

Ga in op flora, fauna en ecologische waarden op en in de omgeving van de locatie Eemshaven. Geef aan of er in de omgeving van de nieuwe centrale gebieden liggen die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen. Ga in op de landschappelijke inpassing van de centrale in de omgeving⁸.

Uitwerking meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)

Ga bij het MMA in op mogelijkheden van een ecologisch vriendelijk ontwerp van de centrale (nissen, randen voor vogels, vleermuizen). Geef een analyse van de optimalisatie van de in- en uitlaat van koelwater en recirculatie en van de mogelijkheden voor afname van warmte door derden.

⁵ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

⁶ Besluit luchtkwaliteit 2005 (besluit van 20 juni 2005), Staatsblad 2005 316, uitgegeven 23 juni 2005.

⁷ Nadere gegevens over deze documenten zijn opgenomen in par. 5.3.

⁸ Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.10.

Samenvatting

Presenteer een zelfstandig leesbare samenvatting, met goed kaartmateriaal, die duidelijk is voor burgers en geschikt voor bestuurlijke besluitvorming. Presenteer de samenvatting ook in het Duits.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

3.1 Probleemstelling en doel

De startnotitie bevat een duidelijke beschrijving van probleemstelling en doel. Deze beschrijving kan in het MER worden overgenomen.

3.2 Beleidskader en besluitvorming

De startnotitie biedt in hoofdstuk 7 een goed overzicht van beleidsmatige en juridische kaders voor het voornemen. Voeg hier de Flora- en faunawet aan toe. Geef aan welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies e.d.) gelden bij dit voornemen. Verwijs hierbij naar de beleidsnota's, plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd.

Beschrijf volgens welke procedure en welk tijdpad de besluitvorming geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken.

Er is sprake van twee sublocaties in Eemshaven waar tussen wordt gekozen⁹. Licht in het MER de hieraan ten grondslag liggende overwegingen toe, in het bijzonder welke milieuoverwegingen en hoe die een rol hebben gespeeld. Geef de ligging van de sublocaties duidelijk weer op kaart.

Bij het opstellen van het MER dient in het kader van de nodige vergunningen en overleg plaats te vinden tussen waterschap en initiatiefnemer. Neem in het MER de informatie op die de waterbeheerder over de randvoorwaarden voor de voorgenomen activiteit verschaft.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Voorgenomen activiteit

Hoofdstuk 4 van de startnotitie geeft al een goede aanzet voor de beschrijving van de voorgenomen activiteit in het MER. Beschrijf de alternatieven volgens de opzet zoals in hoofdstuk 6 is aangegeven. Geef hierbij de fasering aan.

De volgende punten moeten nader worden toegelicht:

⁹ In de presentatie van het initiatief (7 juni 2005) is door ENECO aangegeven dat een tweede locatie is toegevoegd. De schriftelijke informatie hierover is door de Commissie ontvangen op 13 juni 2005.

- het te verwachten energierendement van de nieuwe centrale. Geef aan in hoeverre het maximaal haalbare rendement wordt gehaald en motiveer dat;
- de voorgenomen bedrijfsvoering van de installatie, met name de mate waarin de installatie in deellast zal gaan draaien en de gevolgen die dat heeft voor het rendement en de milieuprestaties van de installatie (vergeleken met vollast);
- de bouwkundige uitvoering van de nieuwe elektriciteitscentrale.

4.2 Nulalternatief

Als referentiesituatie dient de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen beschreven te worden¹⁰. Geef aan hoe het gebied zich ontwikkelt als de bouw van de elektriciteitscentrale niet zou plaatsvinden.

4.3 Uitvoeringsalternatieven

In de startnotitie zijn de te onderzoeken uitvoeringsalternatieven compact aangeduid.

Algemeen

Voor dit voornemen geldt de IPPC-richtlijn (inclusief de van toepassing zijnde BREF's) en de EU-richtlijn Grote Vuurhaarden. Onder deze richtlijnen is het toetsen aan Best Available Technologies (BAT) verplicht. Beschrijf de BAT voor het voornemen en toets hieraan.

NO_x

Van belang is vooral de uitvoeringsvorm die gekozen wordt voor de centrale. Eén van de opties is een zogenaamde 'F-klasse turbine' met een totaal gestandaardiseerd elektrisch rendement van 57%. Er zijn echter ook al betere versies met een rendement van 60% (H-klasse). Wat betreft de NO_x-emissies zijn reeds uitvoeringsalternatieven voorhanden met emissiewaarden die onder de 10 ppm blijven. Omgerekend betekent dit NO_x-emissiewaarden in de orde van 15-20g/GJ. In dit licht bezien is het hanteren van een waarde van 45 g/GJ, zoals in de startnotitie (p. 16), een conservatieve stellingname. Werk het uitvoeringsalternatief De-NO_x-katalysator (SCR) volledig uit.

Energie

Ga in op het al dan niet voorzien van een afgassenketel van een bijstookinstallatie, wat hiervoor de meest geavanceerde uitvoeringen zijn en de brandstof die hierin zal worden verstoekt. Een bijstookinstallatie vergroot zowel de bedrijfszekerheid als de flexibiliteit van de installatie. Dit is belangrijk voor mogelijke afnemers van warmte. Beschrijf welke potentiële mogelijkheden voor warmtebenutting afvallen indien geen bijstookinstallatie zou worden gebouwd.

¹⁰ Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 2. Hierin wordt voorgesteld ook te kijken naar energiebesparing in het algemeen en naar de mogelijkheid van een kleinere centrale aangevuld met energie uit duurzame bronnen. Wat betreft energiebesparing: het MER wordt opgesteld voor de vergunningverlening voor een elektriciteitscentrale. In een dergelijke vergunning kunnen geen bepalingen over energiebesparing elders worden opgenomen.

Ga in op optimale benutting van warmte in de vorm van stoom, heet water of beide, bijvoorbeeld door levering aan bedrijven op het industrieterrein. Verder speelt nabij de Eemshaven bijvoorbeeld de ontwikkeling van glastuinbouw.

4.4 Meest milieuvriendelijke alternatief

Geef het meest milieuvriendelijke alternatief aan. Leidt uit de bespreking van milieuvoordelen en milieunadelen van de alternatieven af welke combinatie leidt tot het meest milieuvriendelijke alternatief voor het voornemen.

Besteed in de bouwkundige uitvoering van de centrale (een vierkante doos) aandacht aan de mogelijkheden van een ecologisch vriendelijk ontwerp (nissen, randen voor vogels, vleermuizen) en aan de mogelijkheden voor afname van warmte door derden.

Werk ten aanzien van de maximale vermindering van geluid- en lichtuitstraling het alternatief uit om de gehele installatie (gasturbine, afgasketel en utilities) in een volledig gesloten gebouw te plaatsen.

5. MILIEUASPECTEN

5.1 Luchtkwaliteit

Leg uit hoe het voornemen past binnen het Nederlandse en Europese beleid voor CO₂ en NO_x (plus andere stoffen genoemd in het Besluit luchtkwaliteit) en welke overwegingen deze beleidsdoelstellingen hebben gespeeld bij de vormgeving van het voornemen¹¹.

Beschrijf de te verwachten NO_x- en CO₂-emissies. Beschrijf de Best bestaande technieken ter vermindering van deze emissies. Beschrijf de uiteindelijk te verwachten NO_x-concentraties (inclusief bestaande achtergrondconcentratie) in de omgeving van de installatie. Leg hierbij een relatie met het Besluit luchtkwaliteit 2005¹² en de doelstellingen ten aanzien van het Nationaal luchtkwaliteitsplan 2004.

Geef een onderbouwing van de gekozen hoogte van de schoorstenen in het licht van het Besluit luchtkwaliteit 2005. Ga tevens in op de (toegevoegde) belasting van NO_x-emissie op grond- en oppervlaktewatersystemen. Sluit aan bij de risico-analyses die zijn en worden uitgevoerd door het RIZA in het kader van de Kaderrichtlijn water (KRW).

De Commissie adviseert om in te gaan op alle mogelijke maatregelen om overschrijding van luchtkwaliteitsnormen te verminderen en zonodig met andere partijen, zoals het Rijk of buurbedrijven, in overleg te treden om tot verbetering van luchtkwaliteit te komen.

¹¹ Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 10. Stadt Emden (reactie nr. 5) geeft aan dat ze het voornemen heeft om in de Rysumer Nacken een electriciteitscentrale te realiseren en vraagt om afstemming vanwege emissies.

¹² Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 2 en 3.

5.2 Energierendement

Op grond van de BREF-LCP en de IPPC-richtlijn dient het aspect energie-efficiency nadrukkelijk te worden uitgewerkt. Geef in het MER een energetische beschouwing. Beschrijf voor de elektriciteitscentrale Eemshaven de mogelijkheden voor het optimaliseren van het energierendement¹³. Daarbij gaat het zowel om technische mogelijkheden als mogelijkheden voor optimalisatie van het warmtegebruik, inclusief de voor- en nadelen van een bijstookinstallatie.

5.3 Koeling

Beschrijf en beoordeel de koelwaterlozing met behulp van de BREF-koeling¹⁴, LBOW-beoordelingssystematiek warmtelozingen (2005) en de CIW-emissie-immissie beoordelingssystematiek voor stoffen en preparaten (2000)¹⁵. Gebruik hierbij aanvullend de Handreiking Koelwater van de Inspectie Verkeer en Waterstaat uit 2005¹⁶. Geef in het algemeen aan welke mogelijkheden er zijn om het lozingsdebiet of de warmtevracht te reduceren.

Geef bij het criterium mengzone aan of de beoordeling plaatsvindt op basis van een kritische situatie dan wel op basis van een actuele situatie voor oppervlaktewater. Bepaal de mengzone door middel van 3D-modellering.

Geef bij het criterium onttrekking aan in hoeverre de onttrekking plaatsvindt in een paai- of opgroeigebied voor vislarven of juveniele vis of nabij een trekroute voor vis. Vaststelling van de waarde van het gebied dient plaats te vinden aan de hand van actuele gegevens.

Geef duidelijk de achtergrondtemperatuur aan van het ontvangende waterlichaam en de seizoensfluctuaties daarin. Geef hierin de trends alsmede de onduidelijkheden. Houdt tevens rekening met accumulerende effecten als gevolg van vergelijkbare bestaande inrichtingen.

Beschrijf bij de autonome ontwikkeling de factoren, die eventueel van invloed kunnen zijn, op het gebied van de onttrekking van koelwater (bijvoorbeeld vergroting van de Eemshaven).

5.4 Natuur en landschap

Ga in op flora, fauna en ecologische waarden op en in de omgeving van de locatie Eemshaven¹⁷. Eemshaven grenst aan de Waddenzee, dat is een Vogel- en Habitatrichtlijngebied en een Wetland. Er spelen mogelijke natuurwaarden op beide sublocaties voor de bouw van de centrale. Geef aan of er mogelijk

¹³ Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 3.

¹⁴ Reference Document on the Application of Best Available Techniques to Industrial Cooling Systems.

¹⁵ Voorzover van toepassing.

¹⁶ Rapport 'Koelwater, Handreiking voor Wvo en Whh-vergunningverleners', Inspectie Verkeer en Waterstaat divisie Water, 7 februari 2005.

¹⁷ Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 6.

significante gevolgen te verwachten zijn (ook eventueel op grond van externe werking) onder de Vogel- en Habitatrichtlijn¹⁸.

Beschrijf de eventueel toe te passen instandhoudingsmaatregelen dan wel maatregelen waarmee kwaliteitsverlies en verstoring van het aangrenzende Vogel- en Habitatrichtlijngebied wordt voorkomen. Hierbij kunnen zowel directe als indirecte effecten spelen via een effectketen die voortvloeit uit de voedselketen van het ecosysteem. Beschrijf het aquatisch systeem ter plaatse in relatie tot het voorkomen en verspreiden van kwalificerende soorten van het Vogelrichtlijngebied en de vereiste ecologische kwaliteiten voor instandhouding daarvan. Onderzoek of het koelwater invloed heeft op het waterleven en indirect op de vogelstand. Vaststelling van de waarde van het gebied dient plaats te vinden aan de hand van actuele ecologische gegevens uit het gebied.

Geef verder aan of er in de omgeving van de locatie Eemshaven gebieden liggen die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen.

Beschrijf in hoeverre extreme situaties¹⁹ zoals aangegeven in de effectnota voor het aquatische milieu kunnen voorkomen. Geef aan welke eventuele aanvullende maatregelen zullen worden getroffen.

Op grond van de Flora- en faunawet zijn de meeste diersoorten en een groot aantal plantensoorten in het gebied beschermd. Ga na of het initiatief zal leiden tot in de Flora- en faunawet genoemde verboden gedragingen. Indien dat het geval is, zal een ontheffing op grond van art. 75 van de wet moeten worden aangevraagd. Voor het ontheffingsverzoek dient een inventarisatie van de ruimtelijke verspreiding van alle in het gebied voorkomende soorten te worden gemaakt. In het MER kan worden volstaan met het aangeven van de gevolgen voor de doelsoorten of een gemotiveerde selectie van de belangrijkste voorkomende soorten, zie ook bijlage 5 soortenbescherming.

Geef aan welke invloed de voorgenomen activiteit heeft in de aanleg en gebruiksfase op het landschap. Ga hierbij in op de visuele en landschappelijke inpassing van de installaties²⁰. Ga bij de bouwkundige uitvoering in op een ecologisch vriendelijk ontwerp. Ga in op de lichtuitstraling van de installatie²¹ en op de mogelijkheden voor mitigatie ervan.

5.5 Geluid

Beschrijf in het MER de geluidzone rondom de locatie Eemshaven en geef die weer op kaart. Geef hierbij de afstand tot (woon)bebouwing aan. Geef de effecten aan.

¹⁸ In de toekomst zullen Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden onder de bescherming van de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 vallen. Op 1 oktober 2005 treedt de nieuwe Natuurbeschermingswet in werking.

¹⁹ Bij extreme situaties ($T_{\text{oppervlaktewater}} > 25^{\circ} \text{C}$) mag de temperatuur op de rand van de mengzone 1 keer per jaar in de maanden juli en augustus gedurende een periode van maximaal 1 week worden overschreden mits deze niet hoger is dan 32°C .

²⁰ Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 10. Landkreis Aurich vraagt om een visualisatie van de locatie.

²¹ Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 7.

5.6 Afvalwater

Beschrijf de hoeveelheden en de effecten van de lozing van afvalwater.

5.7 (Externe) veiligheid

Ga in op het aspect externe veiligheid. Geef eventuele veiligheidsrisico's voor de omgeving aan en maatregelen ter beperking hiervan.

Ga ook na in hoeverre de straalverbinding tussen de Duitse radarposten Knock en Borkum wordt beïnvloed door de bouw van de centrale²².

5.8 Archeologie

Ga in op archeologische waarden in het gebied. Van de locatie Eemshaven is bekend dat zich daar potentieel wetenschappelijk waardevolle scheepsresten bevinden²³.

6. OVERIG ADVIES

Vergelijking van alternatieven

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit moeten met de referentie worden vergeleken om zo een inzicht te geven van de veranderingen die in het gebied zullen optreden.

Leemten in informatie

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen.

Evaluatieprogramma

Het verdient aanbeveling dat het MER reeds een aanzet voor een evaluatieprogramma bevat. Belangrijke aspecten zijn luchtkwaliteit, energierendement en koeling.

Vorm en presentatie

Gebruik goed en recent kaartmateriaal met een duidelijke legenda. Neem tenminste één kaart op met alle in het MER gebruikte topografische namen. Zorg voor helder kaartmateriaal en een goed leesbare, publieksvriendelijke tekst in de samenvatting waarin de belangrijkste keuzemogelijkheden met hun beoordeling staan weergegeven. De samenvatting dient tenminste ook in het Duits te zijn opgesteld.

²² Zie bijlage 4, inspraakreactie nr. 7.

²³ Zie bijlage 4, inspraakreactie nr.1. Sluit hiervoor aan bij de reactie van het ROB.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Elektriciteitscentrale Eemshaven ENECO

(bijlagen 1 t/m 5)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 19 april 2005 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

provincie groningen

Bezoekadres
St. Jansstraat 4
Groningen
Alg. tel. 050 - 316 49 11

Afdeling
Milieuvergunningen

Postadres
Postbus 610
9700 AP Groningen
Fax 050 - 316 46 32

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	20 APR. 2005
nummer	
dossier	1575 1+1m3
kopie naar :	VL/bieb/ablg/HR

Commissie voor de m.e.r.
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Nr. 2005-07843/f, MV

Groningen, 19 april 2005

Behandeld door : J. Hiddinga
Telefoonnummer: 050-3164774
Bijlage(n): 2 (Duitstalige versie startnotitie en kennisgeving)

Onderwerp : M.e.r. elektriciteitscentrale ENECO Energie;
bekendmaking en ter inzage legging startnotitie

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij deel ik u mee dat ik op 8 april 2005 de ingediende startnotitie in het kader van de m.e.r.-procedure voor de op te richten elektriciteitscentrale in de Femshaven van ENECO Energie heb ontvangen. Daarnaast heb ik op 12 april 2005 de Duitstalige versie van deze startnotitie ontvangen. Hiervan is een exemplaar toegevoegd.

Dit voornemen is m.e.r.-plichtig. Het MER wordt opgesteld ten behoeve van de eventueel te verlenen vergunningen ingevolge de Wet Milieubeheer en de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren.

Met de publicatie van het voornemen (d.d. 21 april 2005) in de Ommelander Courant en in de Staatscourant start de procedure in het kader van milieu-effectrapportage. Een exemplaar van de kennisgeving is bijgevoegd.

Voordat het milieu-effectrapport kan worden opgesteld dient ons college, als bevoegd gezag ingevolge de Wet Milieubeheer, samen met Rijkswaterstaat, directie Noord als bevoegd gezag ingevolge de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren en de Wet op de waterhuishouding, richtlijnen vast te stellen waaraan de inhoud van het milieu-effectrapport moet voldoen. Hierbij zal ons college optreden als coördinerend bevoegd gezag.

Een ieder wordt in de gelegenheid gesteld opmerkingen te maken over de inhoud van de vast te stellen richtlijnen. Van 2 mei tot en met 30 mei 2005 kunnen hiervoor schriftelijke opmerkingen bij ons college worden ingediend.

De stukken zullen tevens ter inzage worden gelegd bij diverse instanties en overheden in Duitsland.

Ik zie uw advies over de op te stellen richtlijnen graag uiterlijk 23 juni 2005 tegemoet, zodat ik uiterlijk dertien weken na de openbare kennisgeving (21 juli 2005) de richtlijnen kan vaststellen.

Hoogachtend,

Namens Gedeputeerde Staten van Groningen,

H. Blouppel
Hoofd afdeling Milieuvergunningen

DRM/KS/2005

Website: www.provinciegroningen.nl - E-mail: info@provinciegroningen.nl

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 77 d.d. 21 april 2005

provincie groningen

startnotitie milieu-effectrapportage (m.e.r.) elektriciteitscentrale eneco energie in de eemshaven

ENECO Energie en International Power plc. zijn voornemens een nieuwe elektriciteitscentrale op te richten in de Eemshaven. Het gaat hierbij om de bouw van een aardgasgestookte elektriciteitscentrale met een bruto elektrisch vermogen van circa 800 MWe. Deze elektriciteitscentrale zal elektriciteit opwekken en mogelijk warmte.

De voorgenomen activiteit is m.e.r.-plichtig. De besluiten waarvoor het milieu-effectrapport (MER) zal worden opgesteld zijn de volgende:

- een oprichtingsvergunning ingevolge de Wet milieubeheer (Wm);
- een vergunning ingevolge de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) en de Wet op de waterhuishouding.

Het bevoegd gezag in het kader van de Wm-vergunning zijn Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen, en in het kader van de Wvo-vergunning is de Minister van Verkeer en Waterstaat, in casu Rijkswaterstaat directie Noord-Nederland het bevoegd gezag. Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen treden op als het coördinerend bevoegd gezag.

Terinzagelegging

De startnotitie ligt van 2 mei tot en met 30 mei 2005 tijdens kantooruren ter inzage:

- a. in het gemeentehuis van Eemshaven, op de afdeling R.B.O., Hoofdstraat-West 1, Uithuizen en buiten kantooruren na telefonische afspraak: tel: 0595-437555.
- b. in het provinciehuis te Groningen, Sint Jansstraat 4, kamer C107 en buiten kantooruren na telefonische afspraak: tel 050-3164360.

De stukken zullen tevens ter inzage worden gelegd bij diverse instanties en overheden in Duitsland. Daarnaast worden de stukken gelijktijdig ter inzage gelegd in Rotterdam in verband met de keuze voor de uiteindelijke locatie.

Inlichtingen

Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot dhr. L. Slangen, tel. 050-3164360.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Joint venture van ENECO en International Power plc (IPR)

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Groningen, minister van Verkeer en Waterstaat, namens deze Rijkswaterstaat Noord Nederland

Besluit: vergunning Wm en Vergunning Wvo

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C22.2

Activiteit: de bouw van een nieuwe elektriciteitscentrale van 800 MW_e in de Eemshaven.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 21 april 2005

richtlijnenadvies uitgebracht: 29 juni 2005

Bijzonderheden: Een joint venture van ENECO en International Power plc (IPR) heeft het voornemen om een aardasgestookte elektriciteitscentrale met een bruto elektrisch vermogen van circa 800 MW_e te bouwen en te exploiteren.

De Commissie vraagt in haar advies met name aandacht voor:

- *Luchtkwaliteit.* Leg uit hoe het voornemen past binnen het Nederlandse en Europese beleid voor CO₂, NO_x en fijn stof en welke rol deze beleidsdoelstellingen hebben gespeeld bij de vormgeving van het voornemen. Leg een relatie met het Besluit luchtkwaliteit (BLK) 2005 en het Nationaal luchtkwaliteitsplan 2004. Beschrijf zonodig de compenserende maatregelen ten aanzien van NO_x en fijn stof zoals bedoeld in artikel 7 van het BLK 2005. Ga in op alle mogelijke maatregelen om overschrijding van de luchtkwaliteitsnormen te voorkomen en treedt hierover zonodig met andere partijen in overleg;
- *Energierendement.* Beschrijf de mogelijkheden voor het optimaliseren van het energierendement. Daarbij gaat het zowel om technische mogelijkheden als voor optimalisatie van het warmtegebruik, inclusief voor- en nadelen van een bijstookinstallatie;
- *Koeling.* Beschrijf en beoordeel de koelwaterlozing via de BREF-koeling, LBOW-beoordelingssystematiek warmtelozingen en de CIW-emissie-immissie beoordelingssystematiek voor stoffen en preparaten. Gebruik hierbij aanvullend de Handreiking Koelwater van de Inspectie Verkeer en Waterstaat. Geef in het algemeen aan welke mogelijkheden er zijn om het lozingsdebiet of de warmtevracht te reduceren;
- *Natuur en landschap.* Ga in op flora, fauna en ecologische waarden op en in de omgeving van de locatie Eemshaven. Geef aan of er in de omgeving van de nieuwe centrale gebieden liggen die op grond van milieuaspecten een speciale status hebben of krijgen. Ga in op de landschappelijke inpassing van de centrale in de omgeving;
- *Uitwerking meest milieuvriendelijke alternatief (MMA).* Ga bij het MMA in op mogelijkheden van een ecologisch vriendelijk ontwerp van de centrale. Geef een analyse van de optimalisatie van de in- en uitlaat van koelwater en recirculatie en van de mogelijkheden voor afname van warmte door derden;

- *Samenvatting.* Presenteer een zelfstandig leesbare samenvatting, met goed kaartmateriaal, die duidelijk is voor burgers en geschikt voor bestuurlijke besluitvorming. Presenteer de samenvatting ook in het Duits.

Samenstelling van de werkgroep:

Dhr. ing. C. Coenrady

Dhr. dr. F.H. Everts

Dhr. ir. H.E.M. Stassen

Dhr. dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep:

Mw. mr. M. Monninkhof

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20050524	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	20050530
2.	20050530	Stichting Greenpeace Nederland	Amsterdam	20050606
3.	20050525	Milieufederatie Groningen	Groningen	20050606
4.	20050519	Niedersachsen Nationalparkverwaltung	Wilhelmshaven	20050606
5.	20050524	Stadt Emden	Emden	20050606
6.	20050519	Gemeinde Krummhörn	Krummhörn	20050606
7.	20050524	Wasser- und Schifffahrtsdirektion Nordwest	Aurich	20050606
8.	20050525	Niedersächsischer Landesbetrieb für Wasserwirtschaft und Küstenschutz (NLWK)	Aurich	20050606
9.	20050530	Naturschutzbund Deutschland (NABU)	Krummhörn	20050606
10.	20050524	Landkreis Aurich	Norden	20050607

BIJLAGE 5 Soortenbescherming

Bestaande situatie en autonome ontwikkeling

In het MER moeten de in het studiegebied voorkomende doelsoorten²⁴ worden beschreven die worden beïnvloed door de voorgenomen activiteit en alternatieven. In sommige situaties kan worden volstaan met een gemotiveerde selectie van de voorkomende doelsoorten. Prioritaire²⁵ en kwalificerende soorten²⁶ moeten deel uitmaken van deze selectie.

Informatie over de doelsoort/kwalificerende soort/prioritaire soort:

- de mate van bescherming (Nederlandse en internationale wet- en regelgeving). *Deze informatie is nodig om indien mogelijk de gevolgen voor de populatie te kunnen toetsen;*
- de mate van bedreiging van de doelsoort in Nederland. Voor het bepalen van de mate van bedreiging wordt gebruik gemaakt van de Rode Lijsten. *Deze informatie is nodig om de ernst van de potentiële gevolgen (voor een populatie) te kunnen bepalen;*
- voor dieren het voorkomen van het aantal individuen/paren per ecologisch netwerk, verdeeld over de deelgebieden. Indien onbekend: de oppervlakte van de leefgebieden van een netwerk;
- voor planten de oppervlakte van de standplaats;

Informatie over de (meta)populatie²⁷ van de doelsoort (alleen voor die doelsoorten waarover wetenschappelijke gegevens beschikbaar zijn):

- betekenis van deze populatie voor het behoud van de soort in Nederland;
- mate waarin deze metapopulatie of het leefgebied duurzaam is, dan wel duurzame condities biedt;
- grootte, verspreiding en dichtheid van de (meta)populatie in het studiegebied of oppervlakte van het leefgebied van de (meta)populatie dat tot een ecologisch netwerk kan worden gerekend.

Voor het beschrijven van de autonome ontwikkeling kan voor dieren gebruik worden gemaakt van de verandering van het aantal individuen/paren of de populatiegrootte over de afgelopen jaren (historische trend). Voor planten kan de verandering in standplaatsoppervlakte worden gebruikt.

²⁴ In het Handboek Natuurdoeltypen; bijlage 3 (LNV, 2001) staan alle doelsoorten.

²⁵ Habitat- en Vogelrichtlijngebieden zijn geselecteerd op grond van het voorkomen van bepaalde natuurlijke habitats en soorten. Een deel hiervan is aangeduid als prioritaire habitat of soort omdat de EU voor de instandhouding hiervan een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Deze prioritaire typen natuurlijke habitats en soorten zijn respectievelijk in bijlage I en II van de Habitatrichtlijn met een sterretje (*) gemerkt. Bij mogelijke aantasting hiervan dient ontheffing te worden aangevraagd bij de Europese Commissie. Alle prioritaire soorten zijn ook doelsoort. Voor de hele tekst van de Habitatrichtlijn en bijlagen zie: www.europa.eu.int/comm/environment/nature/legis.htm

²⁶ Kwalificerende soorten en prioritaire soorten alleen in het geval van Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden.

²⁷ Een soort bestaat uit een groot aantal individuen die in het algemeen samenleven in een metapopulatie. Een metapopulatie bestaat uit een aantal deelpopulaties die onderling met elkaar zijn verbonden waardoor uitwisseling mogelijk is. Deze metapopulatie leeft in Nederland in het algemeen in een ecologisch netwerk van grotere en kleinere gebieden die onderling met elkaar zijn verbonden.

Milieugevolgen

Voor elke (geselecteerde) doelsoort/kwalificerende soort/prioritaire soort moet worden aangegeven:

voor dieren:

- verandering van het aantal individuen/paren;
- verandering van de omvang van het leefgebied; wanneer relevant per functie aangeven in hoeverre er sprake is van het optreden van ernstige gevolgen; houd rekening met het optreden van cumulatie²⁸.

voor planten:

- verandering van de grootte van het verspreidingsgebied. Deze wordt bepaald door de abiotische omstandigheden die door het voornemen gewijzigd kunnen worden. Inzicht in de verandering van de abiotische omstandigheden dient als eerste gegeven te worden;
- in hoeverre er sprake is van het optreden van ernstige gevolgen.

Voor de doelsoorten (dieren)/kwalificerende soort/prioritaire soort waarover wetenschappelijke informatie op populatieniveau beschikbaar is moet het volgende worden aangegeven.

Indien de gevraagde informatie onder optie 1 ontbreekt dan kan optie 2 worden toegepast:

Optie 1, de kans op het verdwijnen of uitsterven van een (meta)populatie in het studiegebied. Dit kan kwalitatief worden beoordeeld. Indien die kans zeer groot is zal ook voor de populatie(s) waarmee uitwisseling plaatsvindt een inschatting moeten worden gemaakt van deze kans. Indien er een kans bestaat op verdwijnen of uitsterven moet worden aangegeven wat dit betekent voor het behoud van de soort in Nederland.

Optie 2, de mate van aantasting van de oppervlakte van het ecologisch netwerk, en een inschatting van de gevolgen hiervan voor het voortbestaan van duurzame condities van het ecologisch netwerk van de populatie.

Daarnaast is het te overwegen – maar dit is niet verplicht – om alle informatie die nodig is voor een ontheffingsaanvraag op grond van de Flora- en faunawet (Ffw) ook op te nemen in het MER en de aangeleverde informatie op correctheid te laten beoordelen door de Commissie.

Indien ontheffing moet worden aangevraagd en er is besloten dat dit onderdeel van het MER wordt dan geldt het volgende: iedere in het plangebied voorkomende beschermde soort moet worden genoemd en per soort moet worden aangegeven wat de gevolgen zullen zijn. In geval van een ontheffingsaanvraag kan er dus niet met doelsoorten of een selectie hiervan worden gewerkt. De gevraagde informatie bestaat uit:

1. Welke beschermde planten- en diersoorten op grond van de Ffw komen in en nabij het plangebied voor?
2. Leidt het realiseren van het voornemen tot handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Ffw betreffende planten en/of dieren?
3. Kan het plan zodanig aangepast worden dat dergelijke verboden handelingen niet worden gepleegd?
4. Is om het plan te kunnen uitvoeren een ontheffing op grond van art. 75 van de Ffw vereist?
5. Ontheffing kan worden verleend, indien:
 - er geen andere bevredigende oplossing bestaat (reëel alternatief) en;

²⁸ Cumulatie: elke ingreep in een Vogelrichtlijn- of Habitatrichtlijngebied dient in combinatie met andere activiteiten te worden getoetst. Indien hiervan sprake kan zijn dient de initiatiefnemer aan te tonen dat er ook door cumulatie geen significante gevolgen zullen optreden.

- sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten, en;
- geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

**Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Elektriciteitscentrale Eemshaven ENECO**

Een joint venture van ENECO en International Power plc (IPR) heeft het voornemen om een aardasgestookte elektriciteitscentrale met een bruto elektrisch vermogen van circa 800 MW_e te bouwen en te exploiteren.

ISBN 90-421-1556-4